

HURDANT LÄROMATERIAL UTANFÖR LÄROBOKEN ANVÄNDS DET PÅ GYMNASIET?

EN FALLSTUDIE

Kandidatavhandling

Toni Mäkipää

Kandidatavhandling i svenska

Jyväskylä universitet

Institutionen för språk

17.5.2014

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta	Kielten laitos
Tekijä: Toni Mäkipää	
Otsake: Hurdant läromaterial utanför läroboken används det på gymnasiet? – En fallstudie	
Aine: ruotsin kieli	Kandidaatintutkielma
Vuosi: 2014	Sivumäärä: 35+2
<p>Tutkielman tarkoitus oli selvittää, minkälaista opetusmateriaalia oppikirjan lisäksi kaksi ruotsinopettajaa käyttää lukiossa Länsi-Suomessa. Tutkimuksen tavoitteena oli myös tutkia, miten opetustavat vaikuttavat motivaatioon ja minkälaisia opetustapoja lukiolaiset haluavat opettajan käyttävän opetuksessa.</p> <p>Tutkielma on sekä kvalitatiivinen että kvantitatiivinen. Tutkimukseen osallistui kaksi opiskelijaryhmää. Ensimmäinen ryhmä koostui lukion toisen vuosikurssin opiskelijoista, joita oli yhteensä 26. Toinen ryhmä koostui abiturienteista, joita oli ryhmässä 27. Lisäksi molempien ryhmien ruotsinopettajat osallistuivat tutkimukseen. Yhteensä tutkimukseen osallistui 53 opiskelijaa ja kaksi opettajaa. Opiskelijoille ja opettajille oli erilliset kyselylomakkeet.</p> <p>Hypoteesini oli, että opettajat käyttävät oppikirjan ulkopuolista materiaalia, mutta käyttävät enimmäkseen oppikirjaa. Tämä hypoteesi osoittautui osittain vääräksi, sillä opettajat käyttävät paljon sähköistä materiaalia opetuksessa esimerkiksi läksyjen merkitsemiseen ja linkkien laittamiseen. Lisäksi opiskelijoiden vastauksissa tuli esille opettajan asennoitumisen ja innostuksen vaikutus motivaatioon, mitä olin itse oletanut hypoteesissani. Oppilaiden kyselylomakkeen viimeisessä tehtävässä pyysin heitä antamaan esimerkkejä opetustavoista, joita he toivoisivat opettajan käyttävän. Musiikin ja elokuvien käyttö sai paljon kannatusta, mitä osasin olettaa. Kommunikatiiviset tehtävät saivat myös kannatusta molemmissa ryhmissä.</p> <p>Tämän tutkielman tuloksia ei voi yleistää, koska kyseessä on tapaustutkimus. Silti tulokset antavat arvokasta tietoa sekä nykyisille että tuleville ruotsinopettajille. Opettajat voivat saada uusia ideoita ruotsinopetuksen uudistamiseen. Tulevissa tutkimuksissa oppikirjan ulkopuolisen materiaalin käyttöä voisi tutkia laajemmalla osanottajamäärällä ja jopa vertailla tilannetta muiden kielten kanssa.</p>	
Avainsanat: svenska språket, undervisningsmaterial utanför läroboken, inläring, undervisning, läromedel	
Kirjasto/Säilytyspaikka: JYX	
Muita tietoja:	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	4
2	BAKGRUND	5
	2.1 Undersökning av Palviainen (2012)	5
	2.2 Undersökning av Alakotila och Aro (2002)	6
	2.3 Undersökning av Peltonen (2011)	6
	2.4 Undersökning av Green-Vänttinen och Lehti-Eklund (2010)	7
	2.5 Utredning av Undervisnings- och kulturministeriet (2012)	7
	2.6 Sammanfattning av tidigare forskning	7
	2.7 Motivation	8
3	MÅL, MATERIAL OCH METOD	8
	3.1 Mål	8
	3.2 Material	9
	3.3 Metod	10
	3.3.1 Enkäter som undersökningsmetod	10
	3.3.2 Undersökningens genomförande	10
	3.3.3 Analysmetod	10
4	RESULTAT	11
	4.1 Enkät för gymnasisterna i årskurs två	11
	4.2 Enkät för abiturienterna	19
	4.3 Enkät för läraren i årskurs två	25
	4.4 Enkät för läraren i årskurs tre	26
5	DISKUSSION	27
	5.1 Sammanfattning av resultaten	27
	5.2 Reliabilitet och validitet	31
6	AVSLUTNING	32
	LITTERATUR	34
	BILAGOR	36

1 INLEDNING

Läromedel i Finland har förändrats under de senaste åren. Idag är Internet och sociala medier en självklar del av undervisningen i många skolor. Ytterligare finns det gott om mångsidiga nätsidor som man kan använda i sin undervisning, liksom Youtube där man till exempel kan lyssna på låtar. Emellertid finns det skolor som fortfarande tyr sig till läroboken och de traditionella undervisningsmetoderna, medan andra skolor redan utnyttjar de möjligheter som den nya tekniken erbjuder. Därför är det en anmärkningsvärd fråga att forska i undervisningsmaterial och hur det används.

Palviainen (2012) har undersökt hur man använder läroboken i undervisningen, och resultatet visar att en ytterst stor del av lärarna baserar sin undervisning på en lärobok. Det finns rikligt med andra sätt att undervisa i ett språk, men lärarna verkar använda dem synnerligen sällan. Målet för denna avhandling är att undersöka om två lärare på ett gymnasium i västra Finland använder annat undervisningsmaterial än läroboken på sina svensklektioner. Jag vill utföra undersökningen på ett gymnasium, eftersom man inte har gjort en likadan undersökning på denna nivå. För tillfället pågår också arbetet med de nya läroplanerna för gymnasiet, och därför är temat aktuellt. Detta erbjuder ett utomordentligt tillfälle att modernisera undervisning och läromedel.

Denna avhandling fokuserar på hurdant material utanför läroboken det används på ett gymnasium i västra Finland. Avhandlingen är en fallstudie som grundar sig på enkätsvaren från både lärarna och eleverna. Materialet bearbetas både kvantitativt och kvalitativt. Sammanlagt har jag 53 gymnasister och två lärare som informanter i denna undersökning. Dessutom forskar jag i om lärarens undervisningsmetoder har någon inverkan på eleverna och hur inverkan syns. Jag forskar också i vilka undervisningsmetoder gymnasisterna skulle vilja att läraren utnyttjade i undervisningen.

Mina hypoteser är att lärarna också använder annat undervisningsmaterial, men att de mest använder läroboken. Dessutom tror jag att det finns både sådana elever som föredrar läroboken och sådana elever som också vill ha mycket annat material. Ytterligare anser jag att läraren fortfarande har en stor betydelse beträffande elevernas motivation. Jag tror också att filmer och musik är det undervisningsmaterial som gymnasisterna mest vill ha i undervisningen. Dessa hypoteser baserar sig på Palviainens (2012) undersökning och på mina

egna erfarenheter som skolelev och studerande.

Skälet till att jag valde gymnasieelever i årskurserna två och tre var att de redan har deltagit i åtminstone tre kurser i svenska, vilket innebär att jag kunde anta att de har kommentarer och förslag. Jag har lovat att visa dessa resultat till lärarna, och gymnasisterna är medvetna om det. Lärarna kan utnyttja resultaten som de vill i undervisningen. Härutöver reflekterar gymnasisterna över hur läraren påverkar deras motivation.

Denna avhandling är av allmänt intresse, eftersom den ger värdefull information om gymnasieelevernas tankar om undervisningsmaterial för blivande lärare. Man kan inte generalisera dessa resultat, eftersom urvalet av informanterna kommer från bara en skola. Trots det får man veta hurdana tankar eleverna på det här gymnasiet har om andra läromedel utöver läroboken. Därutöver finns det en fråga i enkäten där eleverna kan komma med sina egna förslag om trevliga sätt att lära sig svenska. Med hjälp av denna fråga får svensklärare förhoppningsvis nya tips på undervisningsmetoder i svenska språket.

Jag inleder denna avhandling med en presentation av tidigare studier om detta tema. I kapitel 3 beskriver jag mitt mål med denna avhandling, hurdana material jag har och hurdana metoder jag använder i undersökningen. Efter det ska jag presentera resultaten. Sedan sammanfattar och diskuterar jag dem. Till sist ska jag presentera de viktigaste slutsatserna som jag dragit på basis av resultaten. Källorna och bilagorna finns allra sist i avhandlingen.

2 BAKGRUND

I detta kapitel redogör jag för de mest centrala undersökningar gjorda om detta tema. Dessutom ska jag definiera begreppet *motivation*.

2.1 Undersökning av Palviainen (2012)

Palviainen (2012) har undersökt skoltid, fritid och universitetsstudier som lärokontexter för svenska språket. I denna studie reflekterade informanterna över hur de lärde sig svenska i samband med undervisningen, på fritiden och vad de skulle vilja lära sig på universitetet.

Enligt Palviainen (2012: 31) förekom läroboksdominans i många svar. Informanterna poängterade att de hade lärt sig ord och grammatik noggrant, och de hade övat dessa färdigheter på en grundläggande nivå. Härutöver framgår av Luukkas m.fl. och Taalas m.fl. studier (refererade i Palviainen 2012: 24) att språklärare i Finland för det mesta tyr sig till läroboken, som innehåller rikligt med olika slags uppgifter om grammatik och hörförståelse.

2.2 Undersökning av Alakotila och Aro (2002)

Alakotila och Aro (2002) utförde en pro gradu-avhandling där de tog reda på om svensklärare är läroboksbundna. Med begreppet *läroboksbunden* menar jag att läraren till stor del tyr sig till läroboken i undervisningen. De hade 57 informanter som alla var kvinnliga lärare. De skickade ett frågeformulär, som innehöll påståenden som sedan analyserades.

Alakotila och Aro (2002: 29-30) framför att syftet med påståendena 12-15 i frågeformulären var att utreda hur läroboksbundna svensklärarna i denna undersökning var. Resultaten visade att 84 % av de tillfrågade påpekade att läroboken har en stor roll i undervisningen. Härutöver påstår Alakotila och Aro (2002: 31) att majoriteten av informanterna ansåg att läroboken styr undervisningen. Ytterligare visade resultaten att största delen av informationen under lektionen kommer från läroboken.

2.3 Undersökning av Peltonen (2011)

Syftet med Peltonens (2011) pro gradu-avhandling var att utreda hurdan uppfattning svensklärare på högstadiet har om autenticitet i undervisning och inläring. Eriksson och Jacobsson (refererad i Peltonen 2011: 7) framhäver att autenticitet i samband med undervisningen betyder att man ”knyter undervisningen närmare elevens vardag, eller på andra sätt gör den mer engagerande och meningsfull för dem.” Dessutom redogör Peltonen för hur lärarna förhåller sig till autenticitet.

Enligt Peltonen (2011: 55) är informanterna eniga om att autenticitet är viktigt i språkundervisningen. Emellertid kan det vara svårt att genomföra autentisk undervisning, eftersom det är svårare att realisera autenticitet i undervisningen. Därför föredrar lärarna läroboken, eftersom deras arbete då blir lättare.

2.4 Undersökning av Green-Vänttinen och Lehti-Eklund (2010)

Green-Vänttinen och Lehti-Eklund (2010) deltog i ett projekt som hade som syfte att utreda hurdan undervisning i svenska det finns i de skolor där elever får goda resultat, till exempel i studentskrivningarna, och vad det är som leder till goda resultat. Materialet i projektet samlades in från sju gymnasier på olika håll i Finland. Dessa skolor valdes ut på basis av de goda resultaten i svenska.

Många lärare uppgav i lärarintervjuer att lärarens engagemang för sitt ämne är ytterst viktigt för att eleverna ska upprätthålla sin motivation. Dessutom nämns det att lärarnas intresse för sina elever också är av vikt. (Green-Vänttinen och Lehti Eklund 2010: 4)

2.5 Utredning av Undervisnings- och kulturministeriet (2012)

År 2012 utnämnde Undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp för att utreda undervisningen i svenska på olika utbildningsstadier. Syftet var också att få nya förslag på hur man kan förnya undervisningen.

Arbetsgruppen (2012: 47) konstaterar: "Gymnasieeleverna ville ha mera varierande material, såsom filmer, musik, tidningsartiklar, webbuppgifter och kulturkunskap. Mera än en tredjedel av de gymnasieelever som deltog i undersökningen betonade att de vill lära sig att kommunicera muntligt och klara sig i vardagssituationer." Beträffande motivationen konstaterar arbetsgruppen (2012: 47): "Man upptäckte att läraren, lärarens sätt att undervisa och person samt elevens egna framgångar i svenskstudierna är de starkaste faktorerna som hör ihop med studiemotivationen."

2.6 Sammanfattning av tidigare forskning

Det finns ett gemensamt drag i Palviainens, Peltonens och Alakotilas och Aros studier. Man kan konstatera att språklärare i allmänhet tyr sig till läroboken. Då är det kanske lättare för dem att planera undervisning, eftersom de inte alltid behöver komma på sina egna idéer. Dessutom verkar lärarens roll i undervisningen vara av vikt beträffande motivationen.

Dessa resultat överraskar mig inte, eftersom mina språklärare i allmänhet har varit

läroboksbundna. Särskilt på högstadiet kom den största delen av informationen från läroboken. Ibland lyssnade vi på musik, men vi gjorde det inte ofta. På gymnasiet använde vi mer annat material, till exempel tidningar och musik, men läroboken användes också mycket.

2.7 Motivation

Begreppet *motivation* definieras på olika sätt beroende på det vetenskapliga perspektivet. Gardner (refererad i Abrahamsson 2011: 207) konstaterar att motivation i samband med språkundervisningen betyder ”vilja att lära sig målspråket och den grad av ansträngning som läggs ned på uppgiften.” Ens egna attityder till inläringen, till exempel uppfattningar om målspråket, inverkar på motivationen. Positiva attityder höjer motivationen i allmänhet, medan negativa attityder sänker den.

3 MÅL, MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel ska jag redogöra för mål, material och metod som används i denna undersökning. Först presenteras målet och mina forskningsfrågor i denna studie. Därefter beskriver jag hurdan material jag har i avhandlingen. Till sist ska jag redogöra för hur jag har genomfört undersökningen och presentera kort enkäter som undersökningsmetod samt hurdan analysmetod jag har använt i denna undersökning.

3.1 Mål

Syftet med föreliggande studie är att ta reda på hurdan undervisningsmaterial utanför läroboken två svensklärare på ett gymnasium i västra Finland använder i sin undervisning i svenska. Härutöver ligger intresset på motivationen: Har lärarens undervisningsmetoder inverkan på gymnasisternas motivation eller inte, och hur kan läraren höja elevernas motivation? Härutöver vill jag utreda vilka undervisningsmetoder gymnasisterna skulle vilja att läraren utnyttjade i undervisningen.

Det finns undersökningar om hur man använder en lärobok i undervisningen och vad lärare i allmänhet tycker om autenticitet i språkundervisningen. Syftet med denna avhandling är att utreda om resultaten från tidigare undersökningar överensstämmer med situationen på gymnasiet där jag genomför undersökningen.

Man kan inte generalisera dessa resultat, eftersom svaren kommer från ett begränsat antal gymnasister vid ett gymnasium. Denna undersökning kan ändå vara av intresse för nuvarande och blivande svensklärare, om de vill få idéer för hur man kan undervisa i svenska. Trots det kan man inte dra alltför långtgående slutsatser på basis av detta material.

Sammanfattningsvis är mina forskningsfrågor följande:

1. Hurdant undervisningsmaterial utanför läroboken använder svensklärarna?
2. Har lärarens undervisningsmetoder en inverkan på elevernas motivation?
3. Vilka undervisningssätt och metoder skulle gymnasisterna vilja att läraren utnyttjade i undervisningen i svenska?

3.2 Material

Materialet i den här avhandlingen består av enkätsvar från två klasser och deras lärare på ett gymnasium i västra Finland. Majoriteten av informanterna i den första gruppen består av gymnasister i årskurs två. Det finns två som är i årskurs tre. I gruppen finns det 15 flickor och 11 pojkar, det vill säga 26 deltagare sammanlagt. 24 av dem är 17 år gamla, en är 18 och en är 19. Den andra gruppen består av abiturienter. I gruppen finns det 20 flickor och 7 pojkar, det vill säga 27 deltagare sammanlagt. 26 av dem är 18 år gamla och en är 20. Sammanlagt har jag 53 gymnasister och två lärare. Jag valde gymnasieelever i årskurserna två och tre för att få mångsidiga kommentarer och svar, eftersom de redan hade deltagit i åtminstone tre kurser i svenska på gymnasiet.

Enkäterna var på finska så att alla kunde förstå frågorna. Det är rimligt att anta att gymnasisternas och även lärarnas svar blir tydligare och längre, när de får uttrycka sig på sitt eget modersmål. Jag tror också att både lärarna och eleverna skulle ha koncentrerat sig för mycket på språket och ordval om de hade behövt svara på svenska. Då skulle de kanske inte ha kunnat ta upp de synpunkter som de ville.

3.3 Metod

3.3.1 Enkäter som undersökningsmetod

Alanen (2011: 146) konstaterar: ”enkäten är ett mångsidigt arbetsredskap som kan användas i olika ändamål såväl i kvantitativa som kvalitativa undersökningar.” I denna avhandling finns både kvantitativa (tabeller) och kvalitativa (öppna frågor) drag. Alanen (2011: 146) framhäver också att enkäten även kan tjänstgöra som den enda datainsamlingsmetoden i undersökningen, vilket är fallet i min avhandling.

Enkäten har några fördelar. Alanen (2011: 160) framhåller att enkäten är effektiv, eftersom man kan samla in ett omfattande resultat utan att lägga ner för mycket möda. Ytterligare kan man använda samma enkät i andra situationer.

3.3.2 Undersökningens genomförande

Jag kontaktade två svensklärare i mitten av november och frågade om de skulle vara intresserade av att delta i min undersökning. De svarade jakande, och jag fick också tillstånd av rektorn att genomföra undersökningen.

Jag samlade in materialet i början av januari 2014. Jag gick till lektionen och förklarade noggrant vad gymnasisterna behöver göra. Jag var närvarande för att säkerställa att det inte fanns otydligheter beträffande frågorna i enkäten. Därefter fyllde gymnasisterna i enkäten.

3.3.3 Analysmetod

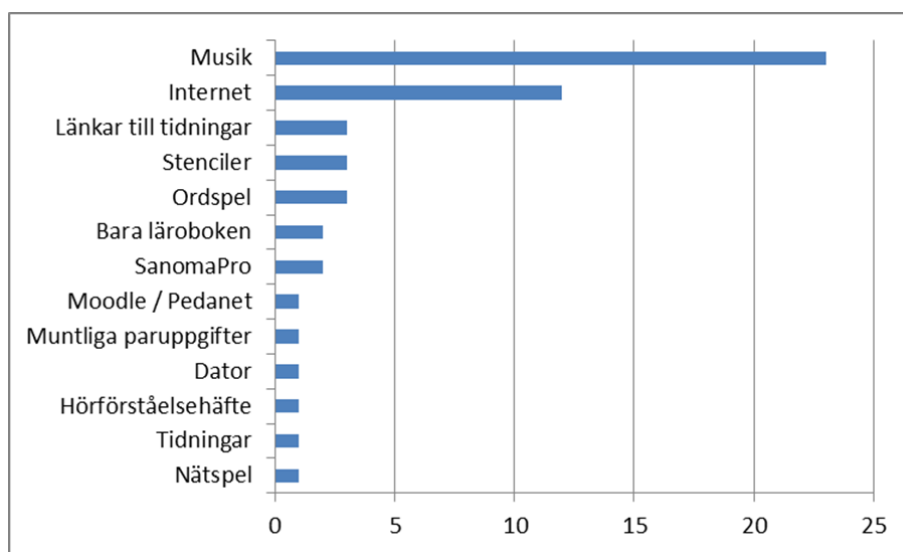
Denna avhandling är både kvantitativ och kvalitativ. En kvantitativ undersökning betyder att materialet analyseras med siffror, vilket syns i form av tabeller i min avhandling. Om syftet är att beskriva och förstå ett visst fenomen, används kvalitativa analysmetoder. (Mäntylä, Toomar och Reukauf: 2013: 38)

4 RESULTAT

I detta kapitel presenterar jag undersökningsresultaten. De preliminära resultaten visar att gymnasieelevernas åsikter går isär i några frågor. Emellertid finns det också gemensamma drag i båda grupperna. Jag har själv översatt alla direkta citat.

4.1 Enkät för gymnasisterna i årskurs två

Figur 1 presenterar svardistributionen till den första delen av frågan nr 1: ”Vilka läromedel används på svensklektionerna utanför läroboken (till exempel musik, tidningar, litteratur, filmer, Internet osv.)?”

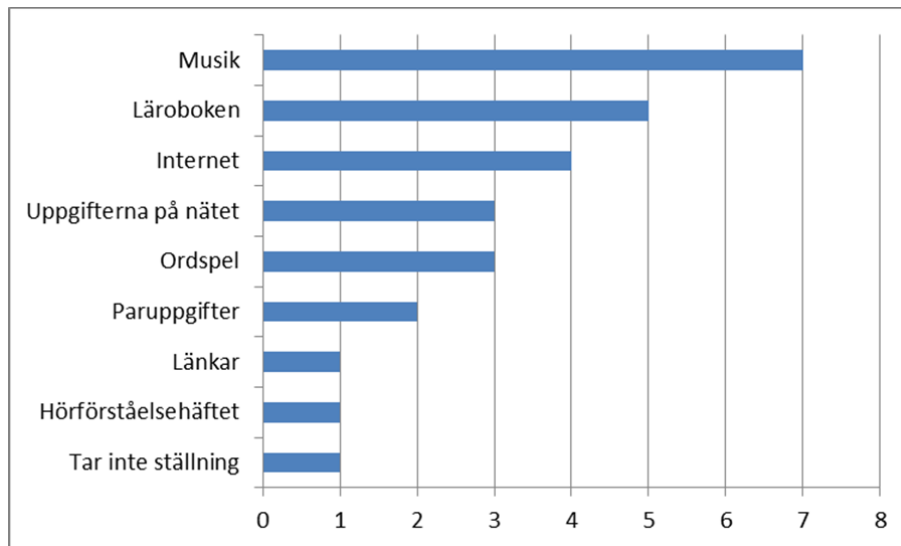

Figur 1. – Svardistributionen till den första delen av frågan nr 1: ”Vilka läromedel används på svensklektionerna utanför läroboken (till exempel musik, tidningar, litteratur, filmer, Internet osv.)?”

Fråga nummer 1 var i två delar, och i den första delen av frågan strävade jag efter att utreda vilka läromedel det används i undervisningen utanför läroboken. Nästan alla informanter nämnde musik, och den fick 23 omnämnanden. Internet togs upp av 12 informanter. De andra svaren fick inte så många belägg. Tre informanter tog upp länkar till tidningar på nätet, stenciler och ordspel. Två informanter konstaterade att de bara använder läroboken.

Figur 2 nedan presenterar svardistributionen till den andra delen av frågan nr 1: ”Vilket

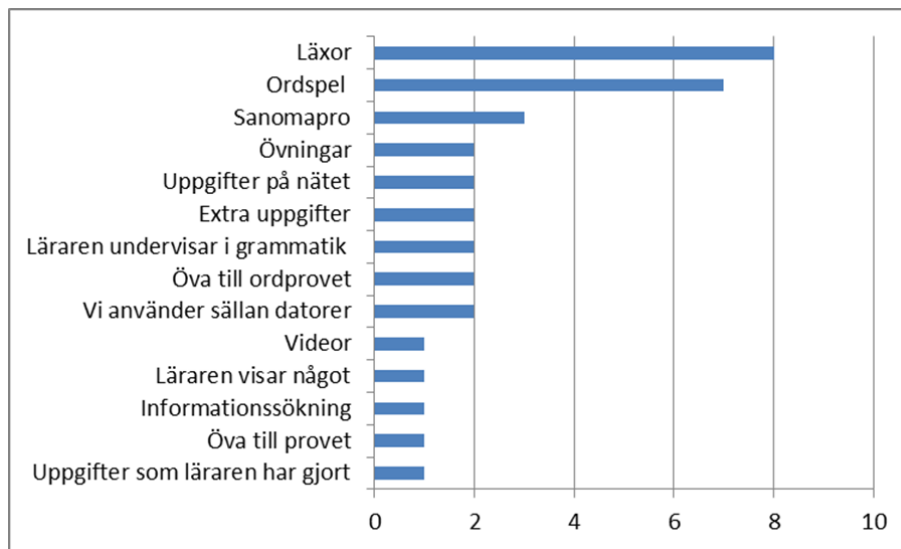
läromedel tycker du mest om och varför?"

Figur 2. – Svardistributionen till den andra delen av frågan nr 1: "Vilket läromedel tycker du mest om och varför?"

Med den andra delen av fråga nummer 1 tog jag reda på vilket läromedel gymnasisterna mest tycker om och varför. Det populäraste läromedlet verkar vara musik, och sju informanter omnämnde den. De ansåg att man lätt lär sig nya ord genom musik, och det är ett effektivt sätt att lära sig ett språk. En motivering var också att man inte behöver koncentrera sig när man lyssnar på musik. Fem deltagare svarade att de mest tycker om läroböckerna, eftersom de har ett bra innehåll och de är tydliga. Det fanns en informant som inte besvarade frågan.

I figur 3 presenteras de respondenters svar som svarat jakande på frågan nr 2: "Om ni [läraren och gymnasisterna] använder dator/pekdator och Internet i undervisningen, hur gör ni det?"

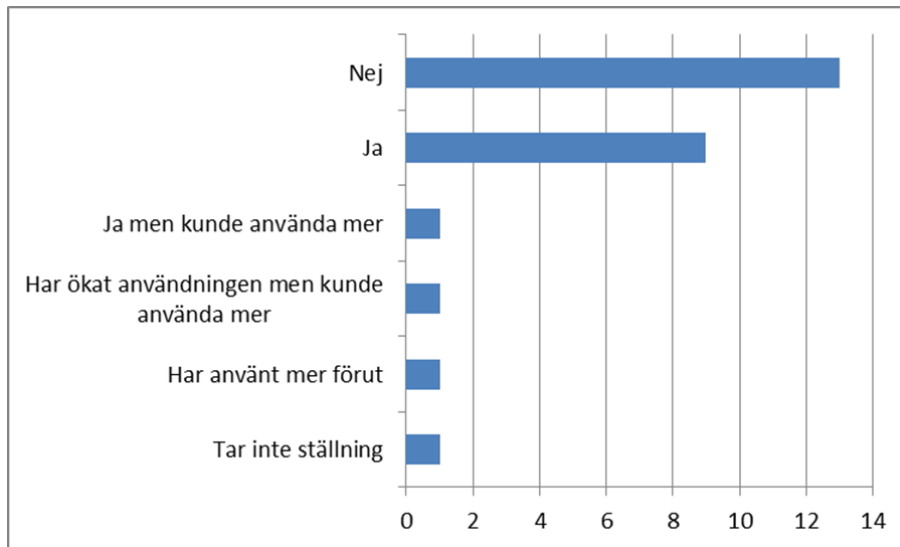

Figur 3. – Svardistributionen mellan dem som svarat jakande på frågan nr 2: ”Om ni [läraren och gymnasisterna] använder dator/pekdator och Internet i undervisningen, hur gör ni det?”

Med den andra frågan utredde jag om dator/pekdator och Internet används i undervisningen. I frågan bad jag också informanterna beskriva hur man använder dem. I svaren fanns det mycket spridning, eftersom åtta informanter svarade att gymnasisterna inte använder en dator och Internet i undervisningen, sju konstaterade att de använder dem och sex ansåg att de ibland använder dem. Fyra informanter svarade att gymnasisterna sällan använder en dator och Internet i undervisningen, och bara en informant yttrade att de tämligen sällan använder dem.

Åtta informanter uppgav att läraren lägger läxorna på nätet. Sju besvarade att det finns ordspel på nätet som de kan spela. Tre tog upp SanomaPros sidor där det finns uppgifter om grammatik och stycken i läroboken. De andra svaren fick inte så många belägg.

I figur 4 har jag redogjort för svaren till den tredje frågan: ”Anser du att läraren mångsidigt använder olika undervisningsmetoder? Motivera.”

Figur 4. – Svardistributionen till frågan nr 3: ”Anser du att läraren mångsidigt använder olika undervisningsmetoder? Motivera.”

I den tredje frågan i enkäten ville jag kartlägga om läraren mångsidigt använder olika undervisningsmetoder, och tanken var att de också skulle motivera sina svar. Majoriteten, 13 deltagare, ansåg att läraren inte mångsidigt använder olika undervisningsmetoder. Detta syns även i några av mina enkätsvar som jag presenterar som direkta citat:

- (1) ”Tunnit ovat kaikki lähes samanlaisia, aika puuduttavia, mutta oppiminen on kuitenkin itsestä kiinni.”
Alla lektioner är nästan likadana, ganska uttråkande, men inläringen beror emellertid på en själv.”
- (2) ”Kaikki tunnit ovat samanlaisia ohjelmaltaan. Harvoin jotain poikkeavaa. Yleensä kuunnellaan opettajaa sekä puhutaan parin kanssa.”
Alla lektioner har samma program. Sällan något avvikande. I allmänhet lyssnar man på läraren och pratar med klasskamraten.
- (3) ”Tunnit menevät yleensä saman kaavan mukaan ja opetustavat ovat samat: parityöt oman parin kanssa, tehtävien teko itsenäisesti, opetuksen kuuntelu.”
Lektionerna följer samma schema i allmänhet och undervisningssätten är likadana: pararbete med någon, att göra uppgifter självständigt, att lyssna på undervisningen.

Nio informanter ansåg att läraren mångsidigt använder olika undervisningsmetoder. Detta syns även i några av mina enkätsvar som jag presenterar som direkta citat:

(4) ”Kyllä, sillä on paljon paritöitä ja normaalia opiskelua ja myös muita vaihteluita joskus.”

Ja, eftersom det finns mycket pararbete och vanligt studerande och ibland också variation av annat slag.

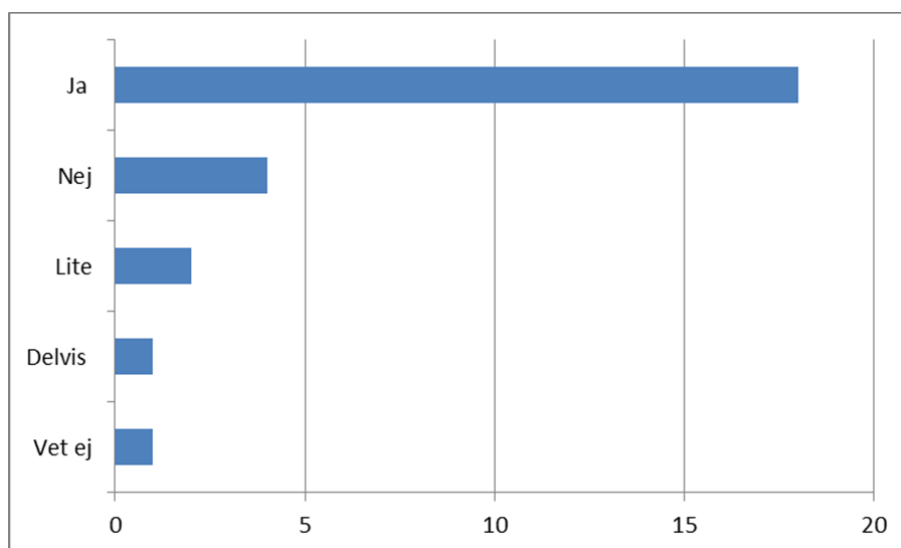
(5) ”Käyttää, on tehtäviä ja parityötä yms. vaihtelua.”

(Hon) använder, det finns uppgifter och pararbete och variation av annat slag.

(6) ”Melko monipuolisesti sillä tunneilla on itsenäistä työskentelyä, pari työskentelyä, kuunteluja, kirjoitusharjoituksia. Silti vaihtelua voisi olla vielä enemmän ettei kaikki tunnit olisi saman kaavan toistelua.”

Tämligen mångsidigt, eftersom det finns självständigt arbete på lektionerna, pararbete, hörförståelse, övningar i skrivning. Ändå kunde det finnas mer variation så att alla lektioner inte följer samma schema.

I figur 5 har jag redogjort för svaren till den fjärde frågan: ”Påverkar de undervisningsmetoder som läraren har valt din inläring och motivation att studera svenska?”

Figur 5. – Svardistributionen till frågan nr 4: ”Påverkar de undervisningsmetoder som

läraren har valt din inlärnin g och motivation att studera svenska?

Den fjärde frågan behandlade hur lärarens undervisningsmetoder påverkar elevernas inlärnin g och motivation och hur det kommer fram. Av figur 5 framgår det att 18 studerande svarade att lärarnas undervisningsmetoder har en inverkan på deras motivation, och fyra ansåg att undervisningsmetoderna inte har någon inverkan. Två informanter besvarade att lärarens undervisningsmetoder påverkar lite, och en tyckte att de delvis påverkar motivationen. Det fanns en deltagare som inte kunde uttrycka sin åsikt om saken. Den vanligaste motiveringen var att om läraren använder mångsidiga arbetssätt, höjer det motivationen. Det argumentet förekom i fem svar. Frågan fick några mer detaljerade svar om hur lärarens undervisningsmetoder påverkar inlärnin gen och motivationen, och här presenteras några exempel på informanternas svar:

- (1) ”Vaikuttavat. Mahdollisimman monipuoliset opetusmenetelmät motivoivat, koska jos tunnit kuluvat aina samallalaillla [sic!], niin se on tosi tylsää. Vaihtelu virkistää.”
(De) påverkar. Sådana undervisningsmetoder som är så mångsidiga som möjligt motiverar, eftersom det blir jättetråkigt om lektionerna alltid följer samma schema. Variation friskar upp.
- (2) ”Kyllä: jos tunnilla on tylsää opetustapojen yksipuolisuuden takia, vaikuttaa se opiskeluuntoon negatiivisesti.”
Ja: om man blir led på lektionen på grund av ensidigheten i lärarens undervisningsmetoder, påverkar det intresset för att studera negativt.
- (3) ”Kyllä. Hieman laskevasti, sillä tunnilla aika kuluu todella hitaasti vain kuunnellessa opettajaa ja kotona on aina hirveä määrä läksyjä, joita on hankala jaksaa tehdä kaikkia.”
Ja. Lite sänkande, eftersom tiden lider jättelångsamt på lektionen om man bara lyssnar på läraren, och det finns alltid en enorm mängd av läxor att göra hemma, och det är besvärligt att orka göra dem alla.
- (4) ”En osaa sanoa, sillä vaikka ruotsintunnit ovat tylsää [sic!], motivaationi on lähtenyt nousuun. Toisaalta jos tunnit olisivat monipuolisempia, olisi motivaationi mahdollisesti korkeampi.”

Jag vet inte, eftersom min motivation har börjat stiga, fast svensklektionerna är tråkiga. Å andra sidan om lektionerna vore mångsidigare, skulle min motivation möjligen vara högre.

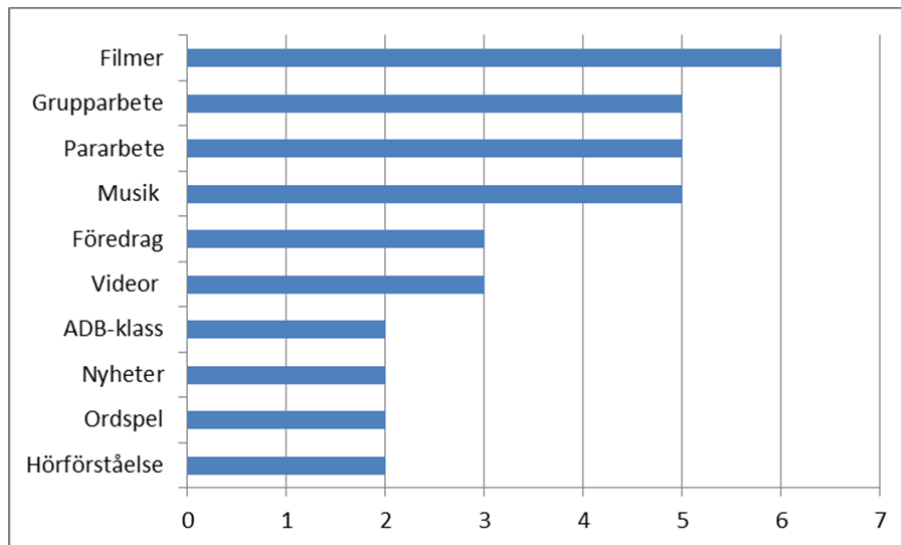
(5) ”Motivaatiooni opiskella vaikuttaisi näkyvä esimerkki ruotsin tarpeellisuudesta.

Tietysti mukavat opetusmenetelmät vaikuttaisivat.”

Ett synligt exempel på behovet av svenska språket skulle påverka min motivation att studera. Trevliga undervisningssätt skulle förstås påverka.

Tre gymnasister ansåg att deras lärare ger för mycket läxor, vilket minskar motivationen, eftersom de inte orkar göra dem. Två gymnasister tog upp att läraren ger för mycket uppgifter på lektionerna. Det fanns också många engångssvar.

I figur 6 presenteras de vanligaste svaren på frågan nr 5: ”Vilka undervisningssätt och metoder skulle du vilja att läraren utnyttjade i undervisningen i svenska? Ge konkreta exempel.” Engångssvaren har utelämnats från figuren.

Figur 6. – Svardistributionen till frågan nr 5: ”Vilka undervisningssätt och metoder skulle du vilja att läraren utnyttjade i undervisningen i svenska? Ge konkreta exempel.”

Engångssvaren har utelämnats från figuren.

Med den sista frågan ville jag utreda vilka undervisningsmetoder gymnasisterna skulle vilja att läraren utnyttjade i undervisningen. Sex informanter tog upp filmer. Fem informanter

poängterade grupparbete, pararbete och musik. Tre informanter konstaterade att de kunde hålla föredrag på kurserna. Många svar fick bara ett omnämnande. Det var skälet till att engångssvaren utelämnades. Frågan fick några detaljerade svar, och här presenteras några exempel på dem:

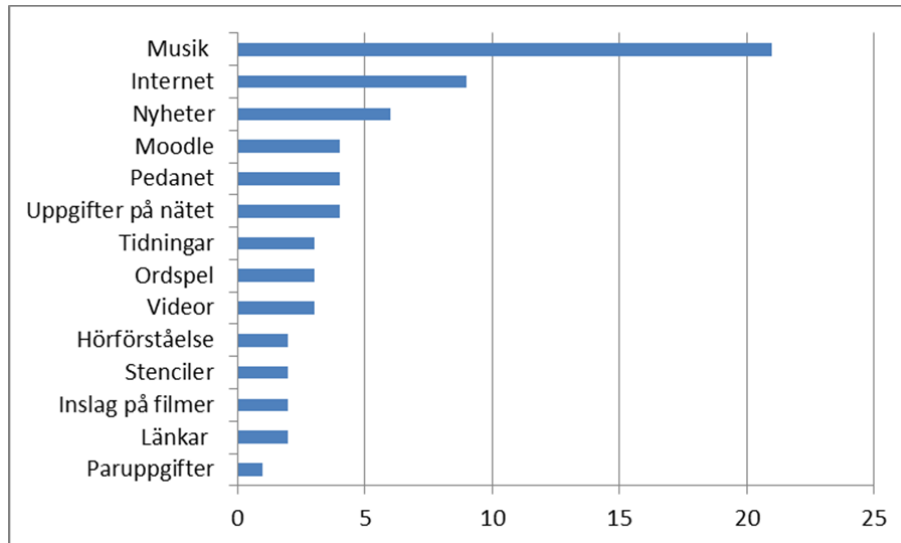
- (1) ”Tehtäisiin satunnaisesti jotain poikkeavaa, kuten katsottaisiin videonpätkiä, pelattaisiin vaikka sanapelejä ja tehtäisiin esitelmiä. Se toisi monipuolisuutta ja vaihtelua ainaiseen tehtävien vääntämiseen ja tunnitkin olisivat hausempia.”
Man kunde då och då göra något avvikande, liksom titta på videoinslag, spela ordspel och hålla föredrag. Det skulle skapa mångsidighet och variation i det annars slitsamma arbetet med övningarna och lektionerna skulle vara roligare.

- (2) ”Enemmän kappaleisiin liittyvää musiikkia, loruja, leikkejä ja muuta sellaista hauskaa, positiivista päiväkotimaista ”vahingossa oppimista”. Enemmän arkisten puhetilanteiden harjoittelua vaikka pienillä näytelmillä.”
Mer musik, ramsor och spel som är anknutna till styckena och något annat roligt, positivt ”inlärning av misstag” som på daghem. Mer övningar om vardagliga talsituationer med hjälp av till exempel små pjäser.

- (3) ”Enemmän ryhmätyötä ja toimintaa tunnille! Pieniä oppilaiden tekemiä esityksiä tms opettajan opetuksen lisäksi. Oppilaita enemmän mukaan, ettei käy niin, että opettaja puhuu yksin edessä pitkään ja antaa sitten tehtäviä. Oppilaita voisi rohkaista käyttämään kieltä luokan edessä. Myös tv-ohjelmapätkiä, musiikkia, lehtiä yms. tunnille mukaan, jotta näkisi paremmin kielen käyttöä arjessa. Myös puheharjoituksia, joissa pitää itse tuottaa tekstiä ja keskustelua saisi olla enemmän.”
Mer grupparbete och aktiviteter på lektionen! Små elevpresentationer m.m utöver lärarens undervisning. Eleverna borde bli mer engagerade för att det inte händer så att läraren länge pratar ensam framför klassen och ger uppgifter. Man kunde uppmuntra eleverna att använda språket framför klassen. Också inslag på tv-program, musik, tidningar osv. på lektionen så att man bättre ser användning av språket i vardagslivet. Också talövningar där man själv behöver producera texter, och det borde finnas mer diskussion.

4.2 Enkät för abiturienterna

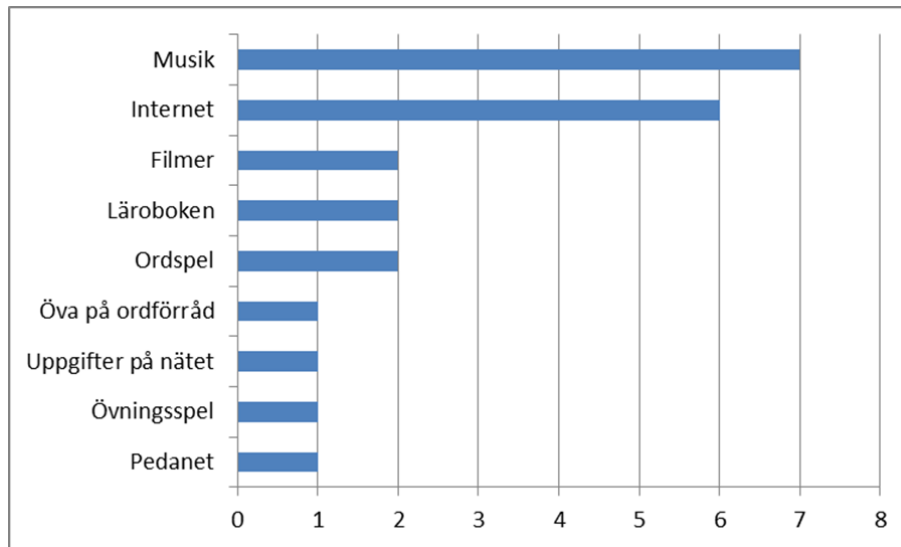
Figur 7 nedan presenterar svardistributionen till den första delen av frågan nr 1: ”Vilka läromedel används på svensklektionerna utanför läroboken (till exempel musik, tidningar, litteratur, filmer, Internet osv.)?”

Figur 7. – Svardistributionen till den första delen av frågan nr 1: ”Vilka läromedel används på svensklektionerna utanför läroboken (till exempel musik, tidningar, litteratur, filmer, Internet osv.)?”

I den första delen av fråga nummer 1 strävade jag efter att utreda hurdana läromedel det används i undervisningen utanför läroboken. 21 informanter nämnde musik, som var det vanligaste svaret. Nio informanter tog upp Internet, och Moodle fick fyra omnämmanden. Sex informanter poängterade att läraren lägger ut länkar till nyheter. Ytterligare fick Pedanet och nättuppgifter fyra omnämmanden. Det fanns också många svar som inte hade så många belegg.

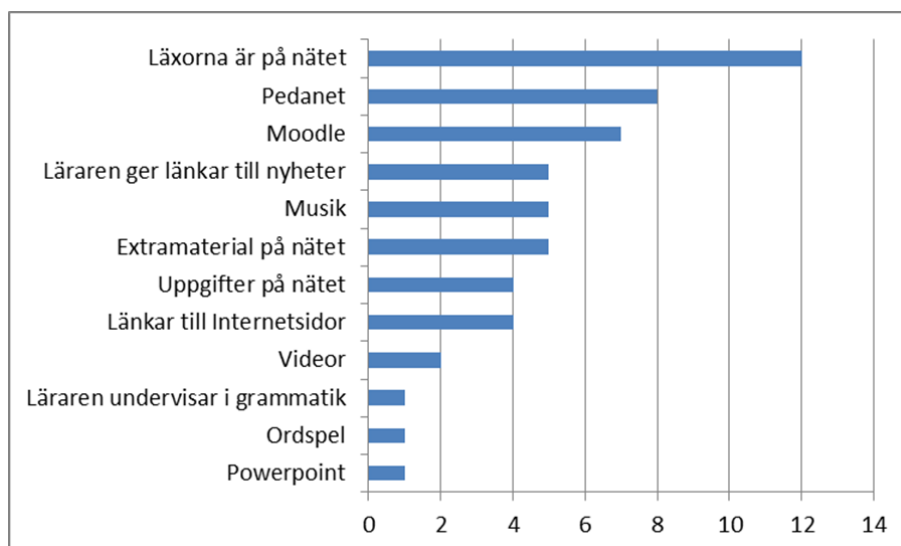
Figur 8 nedan presenterar svardistributionen till den andra delen av frågan nr 1: ”Vilket läromedel tycker du mest om och varför?”

Figur 8. – Svardistributionen till den andra delen av frågan nr 1: ”Vilket läromedel tycker du mest om och varför?”

Den andra delen av fråga nummer 1 fokuserade på vilket läromedel gymnasisterna mest tycker om och varför. Sju informanter tog upp musik, och sex nämnde Internet. Fem informanter besvarade inte frågan. Det fanns några enstaka svar. Åtta informanter motiverade inte sitt svar, och nästan alla informanter som motiverade sitt svar hade en avvikande motivering. Man kan dra slutsatsen att det finns spridning angående favoritläromedlet.

I figur 9 nedan presenteras de respondenters svar som svarat jakande på frågan nr 2: ”Om ni [läraren och gymnasisterna] använder dator/pekdator och Internet i undervisningen, hur gör ni det?”

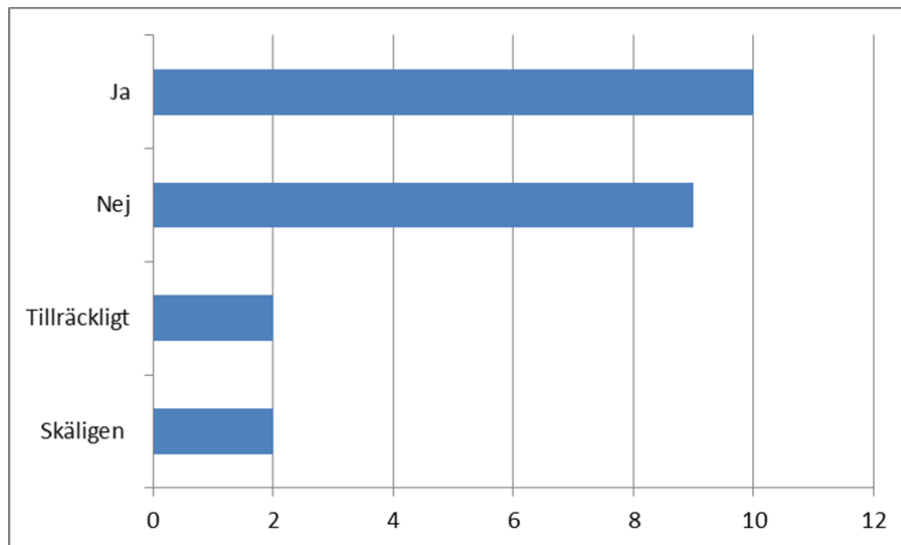

Figur 9. – Svardistributionen mellan dem som svarat jakande på frågan nr 2: ”Om ni [läraren och gymnasisterna] använder dator/pekdator och Internet i undervisningen, hur gör ni det?”

Med frågan nummer 2 tog jag reda på om dator/pekdator och Internet används i undervisningen. I frågan bad jag också informanterna beskriva hur man använder dem. Majoriteten, 19 informanter, svarade ja. Sju informanter ansåg att de inte använder dator eller Internet i undervisningen. En informant svarade att de ibland använder dem.

12 informanter tog upp att läxorna finns på nätet. Pedanet fick åtta omnämmanden och Moodle sju. Fem informanter konstaterade att läraren ger länkar till nyheter på nätet. Fem informanter poängterade att det finns extramaterial på nätet. Fem informanter nämnde att gymnasisterna inte använder datorer under lektionerna, utan det måste de göra på fritiden.

Svardistributionen till den tredje frågan finns i figur 10 nedan: ”Anser du att läraren mångsidigt använder olika undervisningsmetoder? Motivera.”

Figur 10. – Svardistributionen till frågan nr 3: ”Anser du att läraren mångsidigt använder olika undervisningsmetoder? Motivera.”

Med den tredje frågan i enkäten ville jag ta reda på om läraren mångsidigt använder olika undervisningsmetoder, och tanken var att de också skulle motivera sina svar. Tio informanter svarade ja, men nio informanter ansåg att läraren inte mångsidigt använder olika

undervisningsmetoder. Fyra informanter besvarade inte frågan. Majoriteten av motiveringarna var enstaka kommentarer. Frågan fick några detaljerade motiveringar, och här presenteras några exempel på motiveringarna:

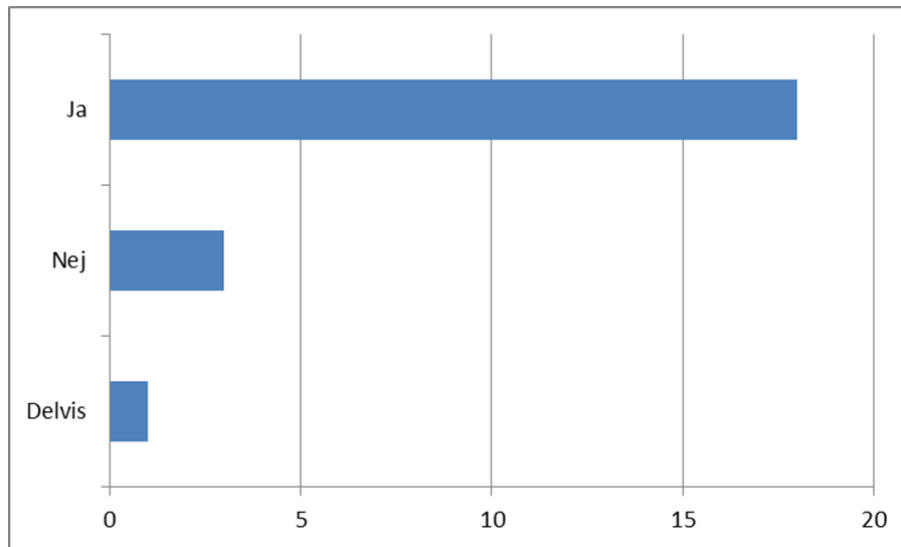
- (1) ”[Nimi] on yleisesti hyvin aktiivinen erilaisten opetusmenetelmien käytössä ja onnistuu myös hyvin.”
[Namn] är i allmänhet mycket aktiv i att använda olika slags undervisningsmetoder och lyckas också bra.

- (2) ”Kyllä. Opettajamme on nähnyt erityisen paljon vaivaa laittaessaan erilaisia juttuja esimerkiksi pedanettiin.”
Ja. Vår lärare har lagt ner möda särskilt mycket på att lägga olika saker till exempel till Pedanet.

- (3) ”Ei. Hän on jämähtänyt tiettyyn tyyliin ja tapaan, mikä suorasanaisesti surkastuttaa oppilaita tavallista enemmän ja vie oppimishalun.”
Nej. Hon använder alltid en viss stil och ett visst sätt, vilket rent ut sagt passiverar eleverna mer än vanligt och tar bort viljan att lära sig.

- (4) ”Eipä oikeastaan. Tunnille tullessa tiedän melko varmasti miten tunti etenee. Mielestäni olisi kiva esim. normaalien kuuntelujen tilalla katsoa vaikka tv-sarjoja ruotsiksi.”
Inte egentligen. När jag kommer till lektionen, vet jag ganska säkert hur lektionen framskrider. Enligt mig skulle det vara kul att till exempel titta på tv-serier på svenska i stället för de vanliga hörförståelseuppgifterna.

Figur 11 nedan visar svardistributionen till den fjärde frågan: ”Påverkar de undervisningsmetoder som läraren har valt din inlärnin g och motivation att studera svenska?”

Figur 11. – Svardistributionen till frågan nr 4: ”Påverkar de undervisningsmetoder som läraren har valt din inlärnin g och motivation att studera svenska?”

Den fjärde frågan behandlade hur lärarens undervisningsmetoder påverkar elevernas motivation och hur det kommer fram. 18 informanter poängterade att undervisningsmetoderna har en inverkan på motivationen, medan tre informanter svarade att de inte har en inverkan. En informant konstaterade att lärarens undervisningsmetoder delvis påverkar motivationen. Två informanter besvarade inte frågan, och det fanns tre svar som jag inte kunde tolka, eftersom svaren inte alls behandlade frågan. Den vanligaste motiveringen var att om läraren använder månsidiga arbetssätt, hjälper det att orka studera. Två informanter konstaterade att lärarens positiva attityd och vilja påverkar mer motivationen än undervisningsmetoderna. Andra motiveringar fick bara ett omnämnande. Tre informanter motiverade inte sitt svar. Frågan fick två detaljerade svar om hur lärarens undervisningsmetoder påverkar inlärnin g och motivationen, och de svaren presenteras här:

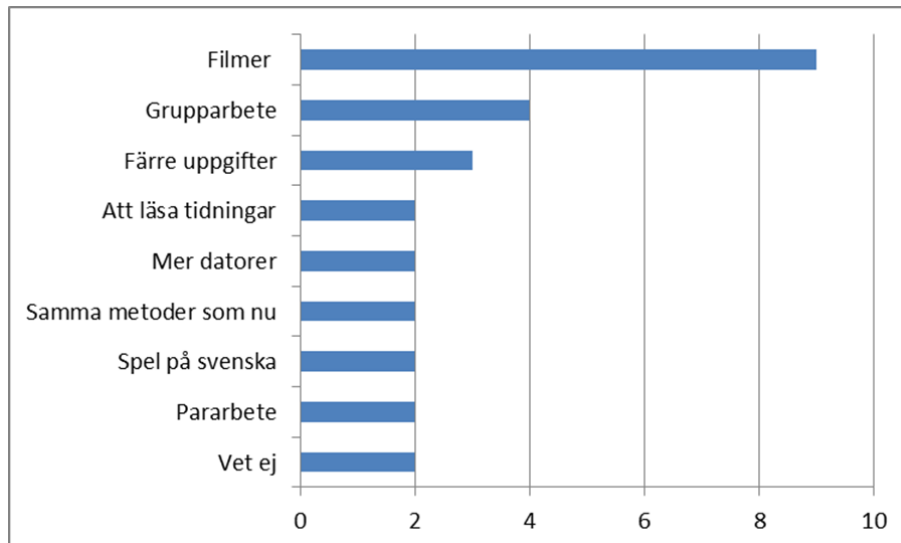
(1) ”Kyllä vaikuttavat. Mitä erilaisempia tehtäviä tehdään sitä mielenkiintoisempaa. Jos on paljon samanlaisia, niihin kyllästyy.”

Ja de påverkar. Ju mer vi gör olika slags uppgifter desto intressantare blir det. Om det finns mycket likadana uppgifter, blir man uttråkad.

(2) ”Kyllä vaikuttaa. Netissä olevia tehtäviä tulee tehtyä vapaa-ajalla ja motivaatio nousee.”

Ja de påverkar. Jag gör uppgifter på nätet på fritiden och motivationen höjs.

Svardistributionen till den femte frågan finns i figur 12: ”Vilka undervisningssätt och metoder skulle du vilja att läraren utnyttjade i undervisningen i svenska? Ge konkreta exempel.” Engångssvaren har utelämnats från figuren.

Figur 12. – Svardistributionen till frågan nr 5: ”Vilka undervisningssätt och metoder skulle du vilja att läraren utnyttjade i undervisningen i svenska? Ge konkreta exempel.”

Engångssvaren har utelämnats från figuren.

Med den sista frågan strävade jag efter att utreda vilka undervisningsmetoder gymnasisterna skulle vilja att läraren utnyttjade i undervisningen. Nio informanter nämnde filmer, som var det vanligaste förslaget. Fyra informanter tog upp grupparbete. Tre informanter konstaterade att de inte vill göra så mycket uppgifter. Att läsa tidningar, att spela svenska spel och att använda mer datorer fick alla två omnämmanden. Många svar fick bara ett omnämmande, vilket var skälet till att engångssvaren utelämnades. Frågan fick mer detaljerade svar, och här presenteras några exempel på dem:

- (1) ”Edellä mainitut elokuvat jne., olisi mukavaa käyttää enemmän tietokonetta tunneilla, esim. netti tehtävien [sic!] tekemiseen. Ryhmä töitäkin [sic!] voitaisiin tehdä enemmän.”

De ovannämnda filmerna osv., det skulle vara trevligt att använda mer datorer på lektionerna, till exempel för att göra uppgifter på nätet. Grupparbete kunde också göras mer.

- (2) ”Olisi kiva, jos pelaisimme ruotsinkielisiä pelejä esim. Alias ruotsiksi. Jos joskus olisi aikaa, ruotsiksi voisi tehdä esitelmää tai pieniä videoita.”

Det skulle vara kul om si spelade svenskspråkiga spel, till exempel Alias. Om det ibland fanns tid, kunde man göra föredrag eller små videor.

- (3) ”Enemmän itsenäistä työskentelyä oppilaiden kesken. Kielen käyttöä ja tulkintaa käytännössä eri tilanteissa.”

Eleverna borde arbeta mer sinsemellan. Att använda och tolka språket i praktiken i olika situationer.

4.3 Enkät för läraren i årskurs två

Enkäten för läraren innehåller fyra frågor som är på finska. I den första frågan utredde jag hur ofta läraren använder resurser utanför läroboken i undervisningen. Det finns likertskalans från noll till fem, och läraren ringade in siffran fem, vilket betyder att läraren använder dessa resurser på varje lektion.

Svaret på frågan nr 2 ”Hurdana resurser utanför läroboken använder du i undervisningen? Hur använder du dem?” lydde:

- (1) ”Olen käyttänyt sekä Moodle että pedanet [sic!] oppimisalustoja, joissa on oppilaille läksyt, lisämateriaalit yms. Oppilaat voivat linkkien avulla lukea esim. Hufvudstadsbladetia ja muita lehtiä, tehdä kielioppiharjoituksia, pelata sanapelejä (esim. Quizlet), katsoa Yleareenaa ym., kuunnella musiikkia.”

Jag har använt både Moodle och Pedanet som virtuella inlärningsplattformar där det finns läxor och extra material och så vidare för eleverna. Genom de här länkarna kan eleverna läsa, till exempel, Hufvudstadsbladet och andra tidningar, göra grammatikövningar, spela ordspel (till exempel Quizlet), titta på Yle Areena osv., lyssna på musik.

Med den tredje frågan ville jag ta reda på om resurserna utanför läroboken har påverkat elevernas inläring och motivation enligt läraren. Härnäst presenteras lärarens svar som direkt citat:

- (1) ”Sanapelit ovat mielestäni olleet motivoivia ja sanakokeiden tulokset ovat monen kohdalla parantuneet. Tekemäni projektit ovat ehkä olleet avuksi visuaalisille oppilaille.”

Jag anser att ordspelen har varit motiverande och många har förbättrat sina resultat i ordproven. De projekt som jag har gjort har kanske hjälpt de visuella eleverna.

I den sista frågan hade läraren en möjlighet att ta upp exempel på arbetssätt utanför läroboken som gymnasisterna har tyckt om. Enligt läraren var ordspelen ett exempel på detta.

4.4 Enkät för läraren i årskurs tre

Jag ställde samma frågor till den andra läraren. I den första frågan ringade läraren in siffran fem, vilket betyder att läraren använder resurser utanför läroboken på varje lektion (se sidan 25).

Svaret på frågan nr 2 ”Hurdana resurser utanför läroboken använder du i undervisningen? Hur använder du dem?” lydde:

- (1) ”Teen sanapelejä quizlettiin, glosoriin, Moodleen ja Pedanetissä on linkit lehtiin, netissä jo valmiina oleviin kielioppitehtäviin, Ylen ruotsinkielisiin ohjelmiin (Areena). Niistä katsotaan pätkiä, kuunnellaan/katsotaan musiikkivideoita/piirrettyjä Youtubesta. Pidän sanakokeita sähköisesti (pedanetissa, socrativessa), Puzzlemaker + joku muu (?)”

Jag gör ordspel till quizlet, glosorn, Moodle och i Pedanet finns länkar till tidningar, färdiga grammatikövningar på nätet, program på svenska på Yle (Areena). Vi tittar på inslag på dem, lyssnar/tittar på musikvideor/tecknade filmer på Youtube. Jag håller ordprov elektroniskt (i Pedanet, Socrative), Puzzlemaker + någonting annat (?)

I det följande presenterar jag lärarens svar på den tredje frågan med vilken jag reda på om läraren anser att resurser utanför läroboken har påverkat elevernas inläring och motivation. Här kommer lärarens svar som direkt citat:

- (1) ”Quizlet-peleillä on ollut vaikutusta monien oppilaiden sanakoetuloksiin, siinä voi toiminnallisella tavalla harjoitella sanoja. Luulisin, että myös videot Youtubesta

saattavat innostaa oppilaita’’

Quizlet-spelen har haft en inverkan på elevernas resultat i ordproven, man kan öva ord på ett funktionellt sätt med det. Jag skulle tro att videor på Youtube också kan inspirera eleverna.

I den sista frågan hade läraren en möjlighet att ge exempel på arbetssätt utanför läroboken som gymnasisterna har tyckt om. Hon uppräknar i sitt svar:

(1) ’’Quizlet, Glosor

Muumivideot

Youtube

Lyhyet uutiset HBL:stä (oppilaat ymmärtävät autenttista tekstiä lukiessaan, että he oikeasti ymmärtävät ruotsia ☺)’’

Quizlet, Glosor

Muminvideor

Youtube

Korta nyheter i HBL (eleverna förstår när de läser en autentisk text att de verkligen förstår svenska ☺)

5 DISKUSSION

5.1 Sammanfattning av resultaten

I detta kapitel sammanfattas och diskuteras de viktigaste resultaten samt svaras på forskningsfrågorna. Jag ska också anknyta resultaten till de undersökningar som jag presenterade i kapitel 2. Avslutningsvis ska jag redogöra för reliabilitet och validitet i denna undersökning. Jag har själv översatt alla direkta citat.

Min första forskningsfråga var: ’’Hurdant undervisningsmaterial utanför läroboken använder svensklärarna?’’ Informanterna i årskurs två var eniga angående denna fråga. 23 nämnde musik och 12 Internet, och de var de vanligaste svaren. Deras lärare poängterade att hon använder både Moodle och Pedanet där till exempel läxorna och länkarna finns. Hon uppgav också att hon använder musik i undervisningen. Informanterna i årskurs tre hade likadana

svar. Musik framkom i 21 svar och Internet i nio. Många enstaka svar förekom i båda grupperna. Deras lärare uppgav att hon gör ordprov och ordspel elektroniskt.

Min andra forskningsfråga var: ”Har lärarens undervisningsmetoder en inverkan på elevernas motivation?” Majoriteten (18) av informanterna i årskurs två svarade att lärarens undervisningsmetoder har en inverkan på deras motivation. Bara fyra svarade nekande. Informanterna i årskurs tre var till stor del av samma åsikt. 18 informanter svarade ja, och en informant ansåg att lärarens undervisningsmetoder har en liten inverkan på motivationen.

Min sista forskningsfråga var: ”Vilka undervisningssätt och metoder skulle gymnasisterna vilja att läraren utnyttjade i undervisningen i svenska?” Ett gemensamt drag för enkätsvaren i årskurs två är att de vill arbeta med varandra. Grupparbete och pararbete nämndes av fem informanter. Tre informanter tog upp föredrag. Det vanligaste svaret var att titta på filmer. Deras lärare påstod att ordspelen har fungerat bra. Det förekom också i några informanters svar. Informanterna i årskurs tre tog upp likadana saker. Filmer fick nio omnämmanden. Fyra informanter nämnde grupparbete.

Det viktigaste resultatet i Alakotilas och Aros (2002) undersökning är att läroboken styr undervisningen. Läroboksdominans i undervisningen kom fram även i Palviainens (2012) undersökning. Emellertid måste jag konstatera att dessa tidigare resultat inte verkar stämma med undervisningen på det gymnasium där jag genomförde min undersökning. Endast två informanter påpekade att läraren bara använder läroboken i undervisningen. Ytterligare framhäver Peltonen (2011: 55) att det är svårt att genomföra autentisk undervisning, vilket är skälet till att lärarna tyr sig mest till läroboken. Informanterna i båda grupperna uppgav att lärarna lägger nyhetslänkar på Internet så att gymnasisterna kan läsa dem. Emellertid behöver de läsa nyheterna hemma, men det finns ändå autenticitet i undervisningen. En av lärarna (diskussion, 07.01.2014) framhävde att det faktiskt är svårt att genomföra autentisk undervisning, eftersom det inte finns tillräckligt med tid.

Green-Vänttinen och Lehti-Eklund (2010: 4) fastslår att lärarens intresse för sina elever är en av de faktorer som påverkar elevernas motivation. Detta syns även i några av mina enkätsvar som jag presenterar som direkta citat:

(1) ”Suhtautuminen oppilaisiin ei saa olla samanlaista kuin ala-asteella.”

Inställningen till eleverna kan inte vara likadan som på lågstadiet.

(2) ”Opettaja vaikuttaa kyllä melko paljon. Kannustava opettaja motivoi opiskelemaan.”

Läraren påverkar nog ganska mycket. En uppmuntrande lärare motiverar att studera.

(3) ”Opettajan positiivinen asenne ja halu saada kaikki oppimaan nostavat motivaatiotani.”

Lärarens positiva attityd och vilja att få alla att lära sig höjer min motivation.

Filmer och musik samt kommunikativa uppgifter fick många omnämningen i enkätsvaren. Likadana resultat fick arbetsgruppen som utredde undervisningen i svenska på olika undervisningsstadiet (se avsnitt 2.5). Enligt arbetsgruppen (2012: 47) vill gymnasieeleverna ha varierande material i undervisningen, till exempel filmer och musik. En tredjedel av informanterna i deras undersökning ville också kunna kommunicera muntligt. Dessa resultat överraskar mig inte, eftersom många lärare brukar betona att den kommunikativa kompetensen är viktig inom språkinläring. Johnson (2008: 16) framför: ”‘Competence’ is the term linguists use to describe roughly what we have so far rather ponderously been calling knowledge and skill ... The use of the word ‘communicative’ allows us to avoid a more restricted term like ‘grammatical’ – worth avoiding because, as we shall see, there is much more to using a language than grammar.” Jag anser också att man lär sig mer med hjälp av autentiska sammanhang, eftersom man hör hur infödda talare använder språket.

Av mina resultat att döma verkar kommunikation vara av vikt enligt informanterna. Man hör språket som efterliknar autentiska samtal i filmer och man övar det i kommunikativa övningar samt hör det när man lyssnar på musik. Man kan dra slutsatsen att gymnasisterna vill höra språket i naturliga sammanhang och kunna kommunicera på vardagslivet. Denna information kan utnyttjas i framtiden så att svensklärare åtminstone på det gymnasium där jag genomförde min undersökning kan förnya undervisningen på basis av dessa resultat.

När jag inledde denna studie hade jag som hypotes att läraren använder mest läroboken i undervisningen. Det var tämligen överraskande att bara två gymnasister var av denna åsikt. En av mina hypoteser var också att det finns gymnasister som föredrar läroboken i undervisningen. En informant konstaterade att han eller hon inte vill ha något annat material än läroboken, och sju informanter poängterade att de mest tycker om läroboken i

undervisningen. Jag antog också att lärarna mycket använder musik, eftersom enligt mig majoriteten av ungdomarna brukar lyssna på musik och tycka om det. Dessutom var vikten av kommunikativa uppgifter inte ett väntat resultat. Många elever påpekade att det är mer berikande att arbeta parvis eller i små grupper.

Det finns en inkonsekvens beträffande svaren på frågorna 1 och 2 i enkäten för gymnasisterna. I den första frågan bad jag informanterna berätta vilka läromedel det används i undervisningen utanför läroboken. 12 av 26 informanter i årskurs två nämnde Internet, och 9 av 27 informanter i årskurs tre nämnde Internet. I den andra frågan bad jag informanterna berätta om dator/pekdator och Internet används i undervisningen. 7 av 26 informanter i årskurs två svarade jakande, och 19 av 27 informanter i årskurs tre svarade jakande. En möjlig förklaring till inkonsekvensen i svaren är att informanterna anser att den första frågan är på en allmän nivå, och de kan tro att de inte behöver lista alla möjliga läromedel utanför läroboken som används i undervisningen. Den andra frågan är precisare, och jag vill veta om de använder Internet.

Det finns många likheter i lärarnas svar. Båda lärarna använder resurser utanför läroboken på varje lektion. Ytterligare nämnde de Moodle och Pedanet, där det finns läxor och länkar till nyheter på Hufvudstadsbladet. De uppgav också att ordspelen har haft en positiv inverkan på elevernas motivation, vilket syns i gymnasisternas resultat i ordproven. En av lärarna (diskussion, 07.01.2014) konstaterade att det finns gymnasister som har förbättrat sitt betyg i ordproven med två nummer på grund av ordspelen. Emellertid finns det också några olikheter i deras svar. Läraren för abiturienter gör ordprov elektroniskt och använder Glosorn, vilket den andra läraren inte tog upp. Samma lärare poängterade också att hon tittar på inslag på Yle Areena med gymnasisterna, och den andra läraren nämnde det inte.

Mellan gymnasisternas och lärarnas svar finns många likheter. Båda tog upp Moodle, Pedanet, länkar till nyheter och ordspel till exempel. Både gymnasisterna och lärarna ansåg också att de undervisningsmetoder som läraren väljer har en inverkan på motivationen. Emellertid finns det mycket spridning i frågan där jag forskade i hur mycket lärarna använder resurser utanför läroboken. Lärarna konstaterade att de använder resurser utanför läroboken på varje lektion, men två gymnasister ansåg att bara läroboken används i undervisningen. Det fanns också gymnasister som poängterade att lärarna mer skulle kunna använda resurser utanför läroboken. Det finns en stor kontrast mellan gymnasisternas och lärarnas svar.

5.2 Reliabilitet och validitet

Begreppet *reliabilitet* betyder hur exakta undersökningsresultaten är. Med validitet bedöms om ett test eller en mätare verkligen har mätt det som det eller den hade för avsikt att mäta. Validitet kan indelas i två undergrupper som är inre och yttre validitet. Inre validitet används för att värdera hur kvalificerat undersökningen är planerad och genomförd. Med yttre validitet värderas om man kan generalisera resultaten. (Alanen, Kalaja och Dufva 2011: 21)

Rörande exaktheten i denna undersökning tror jag att dessa resultat är tillförlitliga, eftersom informanterna redan har haft åtminstone tre kurser i svenska, vilket innebär att de har erfarenhet av hurdan undervisningsmaterial deras svensklärare brukar använda. Sålunda är gymnasisterna förmögna att kommentera lärarnas arbetssätt. Dessutom har de uttryckt sig om vilken typ av läromedel de vill att läraren använder på basis av sina erfarenheter.

Denna avhandling är en enkätundersökning, och jag har använt såväl kvantitativa som kvalitativa sätt för att analysera materialet. Jag anser att jag valde rätt forskningsmetod för att forska i resurser utanför läroboken, eftersom informanterna kunde ta upp sina egna förslag och tankar om undervisningsmaterial i svenska. Enligt min åsikt var enkätfrågorna till stor del lyckade, men den första frågan i enkäten för gymnasisterna hade två separata frågor, och åtta abiturienter besvarade bara en av dem. Kanske borde jag ha ändrat frågan så att jag inte är ute efter två svar i en fråga. I frågorna bad jag också informanterna motivera sina svar, men alla gjorde det inte. Jag kunde ha betonat mer att man behöver motivera sina åsikter. I den sista frågan i enkäten för läraren bad jag dem berätta om det finns några resurser utanför läroboken som har fungerat bra med tanke på motivationen. En av lärarna nämnde bara en sak. Jag kunde kanske ha preciserat att läraren kan ta upp många arbetssätt. Det är rimligt att anta att det inte finns bara ett arbetssätt som fungerar bra med tanke på motivationen.

Denna undersökning är en fallstudie, vilket betyder att man inte kan dra alltför långa slutsatser på basis av dessa resultat. Urvalet är ganska litet. Därför är den yttre validiteten begränsad. Emellertid anser jag att denna undersökning är av allmänt intresse, eftersom blivande svensklärare förhoppningsvis får veta vilka läromedel som höjer motivationen enligt gymnasisterna, och eventuellt får blivande svensklärare nya idéer för att undervisa i svenska.

6 AVSLUTNING

Syftet med denna undersökning var att utreda hurdan läromaterial utanför läroboken två svensklärare på ett gymnasium i västra Finland använder i sin undervisning. Intresset har också legat på motivation och hur lärarens undervisningsmetoder påverkar den. I denna undersökning har jag också velat kartlägga hurdana metoder och sätt gymnasterna vill att läraren utnyttjar i undervisningen. Materialet i denna fallstudie bestod av enkätsvar från både gymnasterna och lärarna. Som informanter hade jag 53 gymnasterna och två lärare. Jag använde både kvalitativa och kvantitativa metoder för att bearbeta enkätsvaren.

I samband med den ena läraren var resultaten lite överraskande, eftersom en av lärarna använder elektroniskt material mycket mer än jag hade antagit. Hon gör, till exempel, ordprov elektroniskt och använder många olika slags nätsidor i undervisningen. Båda lärarna gör också ordspel och lägger länkar till Hufvudstadsbladets artiklar. När det gäller förhållandet mellan lärarens undervisningsmetoder och elevernas motivation, var informanterna eniga om det. Majoriteten yttrade i sina svar att lärarens undervisningsmetoder har en inverkan på motivationen, och några tog upp också att lärarens intresse för sina elever också påverkar motivationen. I den sista frågan i enkäten hade informanterna en möjlighet att ta upp metoder och sätt som de skulle vilja ha i undervisningen. Musik och filmer var de vanligaste förslagen i båda grupperna. Ett annat gemensamt drag var att kommunikativa uppgifter framhövs av några informanter. I båda grupperna tog några informanter upp pararbete, grupparbete och föredrag som bra arbetssätt.

Om jag gjorde om min undersökning, skulle jag ändra lite på enkäten för gymnasterna. Den första frågan innehåller i själva verket två frågor, och alla abiturienter svarade inte på de båda frågorna. Jag skulle också framhäva mer att informanterna behöver motivera sina svar, eftersom alla inte gjorde det.

Det är viktigt att påpeka att resultaten inte är generaliserbara. Ändå anser jag att denna undersökning är av allmänt intresse. Temat är ytterst aktuellt, eftersom man håller på att förnya läroplanerna för gymnasiet. Denna avhandling ger också en inblick i ett visst gymnasium, och resultaten ger värdefull information till både blivande och nuvarande svensklärare. I framtiden kunde man göra en mer omfattande studie med ett större urval

informer. Man kunde också jämföra situationen mellan olika främmande språk.

LITTERATUR

- Abrahamsson, N. 2009. *Andraspråksinlärning*. Lund: Studentlitteratur Ab.
- Alakotila, O. & Aro, T. 2002. *Läroboken som svensklärarens hjälpmedel*. Pro gradu avhandling. Institution för språk, svenska språket, Jyväskylä universitet, Jyväskylä.
- Alanen, R., Dufva, H. & Kalaja, P. 2011. *Minustako tutkija? Johdattelua tutkimuksen tekoon*. I Kalaja, P., Alanen, R. & Dufva, H. (red.) *Kieltä tutkimassa: tutkielman laatijan opas*. Helsingfors: Finn Lectura.
- Eriksson, R. & Jacobsson, A. 2004. *Språk för livet. Idébok i språkdidaktik*. Stockholm: Liber AB.
- Gardner, R. 1979. *Social psychological aspects of second language acquisition*. I: Giles, H. & St Clair, R (red.), *Language and Social Psychology*. Oxford: Blackwell. 190-220.
- Green-Vänttinen, M. & Lehti-Eklund, H. 2010. *MULLA ON KIELET IHAN YKKÖSJUTTU ETTÄ MÄ TYKKÄÄN RUOTSISTA HIRVEESTI*. Poppis, 1/2010, 4-5.
- Johnson, K. 2008. *An introduction to foreign language learning and teaching*. Harlow: Pearson Education.
- Luukka, M-R., Pöyhönen, S., Huhta, A., Taalas, P., Tarnanen, M. & Keränen, A. 2008. *Maailma muuttuu – mitä tekee koulu? Äidinkielen ja vieraiden kielten tekstikäytännöt koulussa ja vapaa-ajalla*. [Världen förändras – vad gör skolan? Textanvändning i modersmål och främmande språk i skolan och på fritiden.] Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Mäntylä, K., Toomar, J. & Reukauf, M. 2013. *Graka kaulassa. Gradun ja kandin tekijän selviytymisopas*. Helsingfors: Finn Lectura.
- Palviainen, Å. 2012. *Lärande som diskursnexus: Finska studenters uppfattningar om skoltid, fritid och universitetsstudier som lärokontexter för svenska*. I: Abrahamsson, N., Golden, A. & Laursen, H P. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. 7 (1):7-35.
- Peltonen, S. 2011. *Undervisning i svenska som främmande språk: högstadielärares förhållningssätt till autenticitet*. Pro gradu avhandling. Institution för språk, svenska språket, Jyväskylä universitet, Jyväskylä.
- Taalas, P., Tarnanen, M., Kauppinen, M. & Pöyhönen, S. 2008. *Media landscapes in*

school and in free time – two parallel realities? Digital kompetanse, 4/2008, Vol 3, 240-256.

Undervisnings- och kulturministeriet. 2012. *Funktionell svenska – utgångspunkter för att utveckla undervisningen i svenska som det andra inhemska språket*. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012: 10.

BILAGA 1**Kysely lukiolaisille****Taustatiedot**

Ikä: _____

Sukupuoli: _____

Vuosiluokka: _____

Viimeisin ruotsin arvosana: _____

1. Mitä opetusmateriaaleja käytätte ruotsin oppitunneilla oppikirjan lisäksi (esimerkiksi musiikki, sanomalehdet, kirjallisuus, elokuvat, internet jne.)? Minkä opetusmateriaalin käytöstä pidät eniten ja miksi?
2. Käytättekö tietokonetta/tablettia yms. ja internetiä opetuksessa? Jos käytätte, miten?
3. Käyttääkö opettaja mielestäsi monipuolisesti erilaisia opetusmenetelmiä? Perustelee.
4. Vaikuttavatko opettajan valitsemat opetusmenetelmät oppimiseesi ja motivaatioosi opiskella ruotsia? Jos vaikuttavat, miten?
5. Mitä tapoja ja menetelmiä toivoisit opettajan käyttävän ruotsin opetuksessa? Anna konkreettisia esimerkkejä.

BILAGA 2**Kysely opettajille**

1. Kuinka usein käytät oppikirjan ulkopuolella olevia resursseja (esim. autenttista materiaalia, tietotekniikkaa jne.) opetuksessasi?

0 1 2 3 4 5
en koskaan joka tunti

2. Mitä oppikirjan ulkopuolella olevia resursseja (esim. autenttista materiaalia, tietotekniikkaa jne.) käytät opettamisessa? Miten käytät niitä?

3. Onko näillä (oppikirjan ulkopuolella olevilla resursseilla) mielestäsi ollut vaikutusta oppilaiden oppimiseen ja motivaatioon? Jos on, millaista?

4. Anna konkreettisia esimerkkejä hyvin toimineista käytänteistä (oppikirjan ulkopuolelta).